

Súbeh dôchodkov

Súbeh výsluhového dôchodku a starobného dôchodku sa podľa všeobecne záväzných predpisov nevylučuje a tieto sú vyplácané v plnej výške v akej boli priznané.

Podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov má poistenec nárok na starobný dôchodok :

- ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov (veková hranica bola zvýšená z 10 na 15 rokov novelou č. 555/2007 Z. z.) a
- dovŕšil dôchodkový vek t.j. 62 rokov (prechodné ustanovenia o dovŕšení veku sú uvedené v § 65, ods. 3-8 zákona).

Dôležité je to, že obidve tieto podmienky musia byť splnené súčasne. V praktickej rovine to znamená, že poberateľ výsluhového dôchodku musí mať okrem služby v Policajnom zbore „odpracovaných“ spolu minimálne ešte ďalších 15 rokov. Je potrebné ale v tejto súvislosti uviesť, že : Do obdobia dôchodkového poistenia („odpracovaných rokov“) sa počíta aj náhradná doba, kde patrí aj obdobie sústavnej prípravy na povolanie (získané pred 1.1.2004 podľa predpisov účinných pred 1.1.2004) teda aj štúdium na strednej škole po skončení povinnej školskej dochádzky a tiež aj štúdium na vysokej škole do získania vysokoškolského vzdelania. Dobu štúdia na strednej, resp. učňovskej škole je možné preukázať vysvedčením o skončení posledného ročníka alebo maturitným vysvedčením. Dobu štúdia na vysokej škole diplomom prípadne výkazom o štúdiu na vysokej škole (indexom). Ak žiadateľ o dôchodok tieto doklady nemá, dobu štúdia je možné preukázať potvrdením školy o tom od kedy – do kedy študoval. Do obdobia dôchodkového poistenia sa počíta aj obdobie výkonu základnej vojenskej služby v rámci vojenskej služby v ozbrojených silách ak táto doba nebola zhodnotená do výsluhového dôchodku. Obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta ak toto obdobie policajt nezískal v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok a nebol mu priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Z uvedeného vyplýva, že do „odpracovaných rokov“ sa započítavajú nielen skutočne odpracované roky pred a po skončení služobného pomeru ale aj vyššie uvedené obdobia.

Taxatívnymi podmienkami v súčasnosti je teda minimálna doba dôchodkového poistenia (15 rokov) a fyzický vek (62 rokov) a tieto musia byť splnené súčasne.

Z týchto podmienok ale existujú výnimky.

Zákom č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií a o niektorých ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení boli pracovné kategórie od 1. januára 1993 definitívne zrušené, ale možnosť zaradovania do preferovaných kategórií sa predlžovala vždy každým rokom a to až **do 31. decembra 1999**. Zamestnania vykonávané po 31. decembri 1999 však už nebolo možné zaradiť do preferovanej pracovnej kategórie a tieto sa počnúc 1. januárom 2000 hodnotili už „len“ ako zamestnania III. pracovnej kategórie. Dôležitým je ale to, že nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú **do 31. decembra 2023**.

Dôchodkový vek sa týmto osobám (ktoré vykonávali tieto funkcie pred 1.1.2000) určuje naďalej podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. (**55 rokov a 20 rokov v I. kategórií**) a podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (v rozpätí **56 až 59 rokov**) v závislosti od toho, koľko rokov doby zamestnania získali výkonom zamestnania v I. pracovnej kategórii, I. kategórii funkcií alebo II. kategórii funkcií. Základnou podmienkou je podľa § 21 zákona fyzický vek **55 rokov**, ktorý sa predlžuje podľa počtu rokov doby zamestnania v preferovaných kategóriách až **na 59 rokov** a to :

- a) 55 rokov, ak získal najmenej 20 rokov doby služby v I. kategórii funkcií,

- b) 55 rokov, ak získal najmenej 15 rokov doby služby v I. kategórii funkcií, ak bol z tohto zaradenia prevedený alebo uvoľnený v súvislosti s uskutočňovaním racionalizačných a organizačných opatrení alebo uvoľnený z dôvodu trvalej straty spôsobilosti vykonávať doterajšiu prácu vzhľadom na zdravotný stav,
- c) 57 rokov, ak získal najmenej 20 rokov doby služby v II. kategórii funkcií alebo najmenej 20 rokov doby služby v I. a II. kategórii funkcií,
- d) 56 rokov, ak získal 19 rokov doby služby v I. kategórii funkcií a doba služby I. kategórie funkcií trvala do 31. decembra 1999,
- e) 57 rokov, ak získal 18 rokov doby služby v I. kategórii funkcií a doba služby I. kategórie funkcií trvala do 31. decembra 1999,
- f) 58 rokov, ak získal 16 rokov doby služby v I. kategórii funkcií alebo 17,5 roka doby služby v II. kategórii funkcií a doba služby v požadovaných kategóriách funkcií trvala do 31. decembra 1999,
- g) 59 rokov, ak získal 15 rokov doby služby v I. alebo II. kategórii funkcií a doby služby v požadovaných kategóriách funkcií trvali do 31. decembra 1999,

príčom podmienkou splnenia pri písm. d) až g) je, že zamestnanie (služobný pomer) v týchto kategóriách trval min. do 31.12.1999.

Podľa zákona je zamestnávateľ povinný uvádzať tieto skutočnosti na evidenčných listoch dôchodkového zabezpečenia, takže informáciu o tom ako dlho a v ktorej kategórii sme počas služobného pomeru boli zaradení môže potvrdiť iba zamestnávateľ a to na základe žiadosti o vydanie potvrdenia, prípadne nahliadnutím do Evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia a potom o samotnom zhodnotení zamestnania na účely dôchodkového poistenia rozhoduje Sociálna poisťovňa v konaní o priznanie dôchodkovej dávky.

Ďalšou podmienkou je, že poistenec bol zamestnaný (poistený) najmenej 25 rokov, pričom aj doba služby sa započítava ako obdobie dôchodkového poistenia.

Nárokom vyplývajúcim zo zaradenia do I. a II. pracovnej kategórie nie je len nižší vek ale aj určenie sumy s tým, že dôchodok sa priznáva vo vyššej sume t.j. hodnotenia príjmov dosiahnutých počas doby služby v rozsahu zodpovedajúcom osobným vymeriavacím základom a určení sumy dôchodkovej dávky podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, ako aj v sume určenej podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003 a následnom priznaní dôchodkovej dávky v sume, ktorá je vyššia (vzťahuje sa na poistencov, ktorí dôchodkový vek dovърšili resp. dovърšia v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2023).

Sociálna poisťovňa po zohľadnení všetkých období dôchodkového poistenia a všetkých osobných vymeriavacích základov, vypočítanú sumu dôchodkovej dávky zníži o sumu zodpovedajúcu obdobiu dôchodkového poistenia, ktorým je doba služby zhodnotená na určenie sumy príspevku alebo výsluhového dôchodku za celé roky. Táto skutočnosť znamená, že ak by bola suma starobného dôchodku nižšia ako výsluhového dôchodku tak starobný priznaný nebude (sociálna poisťovňa však toto pripúšťa „iba“ v teoretickej rovine nakoľko vzhľadom na zvýhodnený výpočet starobný dôchodok bude vždy vyšší).

Podľa niektorých rozhodnutí Najvyššieho súdu SR :

- ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov nebránia vzniku nároku na starobný dôchodok vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia aj príslušníkovi ozbrojeného zboru alebo ozbrojených síl, ktorý už dosiahol dôchodkový vek podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, splnil podmienky nároku na niektorú z výsluhových dávok a získal k tomuto dňu akúkoľvek hodnotiteľnú dobu poistenia vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia (nie dobu poistenia, vyžadovanú u poistenca, ktorý bol poistený výlučne vo všeobecnom systéme).

- priznanie výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z.z. **nevyklučuje, aby obdobie výkonu služby policajta nebolo považované za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení**, ktoré je významné pre zistenie výšky dôchodku. Vylúčenie tohto obdobia sa vzťahuje len na prípady priznania invalidného výsluhového dôchodku, invalidného dôchodku alebo čiastočne invalidného dôchodku podľa § 40 až 45 a § 101 zákona č. 328/2002 Z.z.
- ak by policajt aj nesplnil podmienku získania viac ako 10, resp. 15 rokov poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, ale získal by potrebnú dobu po zhodnotení poistenia v osobitnom systéme, má poisťovňa povinnosť vykonať výpočet dôchodku s prihliadnutím na dobu poistenia vo svojom poistnom systéme a dôchodok priznať po zohľadnení aj nižšej doby poistenia vo výške, zodpovedajúcej rozsahu poistenia vo všeobecnom systéme.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Sociálna poisťovňa zosúladiť svoju aplikačnú prax so zovšeobecneným právnym názorom NS SR a podmienkami priznania starobného dôchodku v súvislosti s pracovnými kategóriami sú :

1. **Fyzický vek** (55 - 59 rokov),
2. **Počet „odpracovaných“ rokov v I. a II. kategórii funkcií** (min. 15 – 20 rokov) a
3. **Doba dôchodkového poistenia najmenej 25 rokov** (súčet dôb služobného pomeru a zo všeobecného systému).

Pred rozhodnutím požiadať Sociálnu poisťovňu o priznanie starobného dôchodku je potrebné posúdiť či boli splnené všetky podmienky na jeho nárok. T.j. **fyzický vek** (minimálne 55-59rokov), **počet odsľúžených (odpracovaných) rokov vo zvýhodnenej kategórii** (min. 15-20 rokov) a **splnenie podmienky 25 rokov doby poistenia**. Ak sú tieto všetky podmienky splnené je možné požiadať na niektorom pracovisku Sociálnej poisťovne o spísanie žiadosti (nasledujúci deň po spísaní žiadosti začína plynúť lehota na vydanie rozhodnutia a tá je 60 dní) o priznanie starobného dôchodku (**kde je potrebné uviesť aj dátum od kedy žiadate priznanie**) a súčasne predložiť potrebné potvrdenia.

Pre úplnosť je potrebné uviesť, že v zákone nie je určená minimálna suma starobného dôchodku tak ako napr. pri predčasnom dôchodku. V prípade priznania dávky, ak boli podmienky nároku splnené napr. už pred 5 rokmi tak bude dávka vyplatená maximálne 3 roky späť od dátumu priznania. Rozhodnutie, od ktorého dátumu žiadať priznanie starobného dôchodku a či využiť možnosť spätného vyplatenia dávky (3 roky) je dôležité, ale toto musí urobiť každý sám po zvážení všetkých skutočností. Niekedy môže byť výhodou požiadať čo najneskôr nakoľko sa tým zvýši suma vypočítaného dôchodku ale napr. „návratnosť“ je asi 6-7 rokov v závislosti od výšky dôchodku. V prípade spätného vyplatenia sa v sume odzrkadlí napr. aj valorizácia za príslušné roky, ktorá bola v tomto roku 11,20 €. Musíme si tiež uvedomiť, že splnenie podmienok na starobný dôchodok (v prípade splnenie ostatných podmienok) nastalo dosiahnutím veku t.j. napr. 10.8. 2006 a aj z tohto aspektu je potrebné posudzovať vplyv „dovtedy“ a potom „odpracovaných“ rokov mimo služobného pomeru na výpočet a sumu starobného dôchodku a v tých súvislostiach zvážiť termín (dátum) od kedy sa rozhodneme žiadať o priznanie dôchodku.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti je možné takmer s určitosťou predpokladať, že výsluhoví dôchodcovia, ktorí sú už poberateľmi aj starobného dôchodku a v prípade, že spĺňajú podmienku odsľúžených rokov v I. a II. kategórii funkcií, by v prípade požiadania a nový zvýhodnený výpočet sumy starobného dôchodku boli úspešní.

Sociálna poisťovňa k posudzovaniu nárokov na súbeh týchto dôchodkov vydala pre svojich zamestnancov metodické usmernenie a určení zamestnanci boli k tejto problematike aj preškolení.

Príklady výpočtov starobného dôchodku uverejnené v publikácii Sociálnej poisťovne č. 6/2013

Príklad 1:

- Poistenec sa narodil 15. mája 1956. Získal 20 rokov a 300 dní doby služby v I. kategórii funkcií.
- Poistencovi bol priznaný výsluhový dôchodok za 20 rokov doby služby.
- Úhrnom poistenec získal 39,4414 rokov obdobia dôchodkového poistenia (ODP) vrátane doby služby; priemerný osobný mzdový bod (POMB) je 1,8728.
- Poistenec žiada priznať starobný dôchodok od 15. mája 2011, t. j. odo dňa vzniku nároku na starobný dôchodok (vo veku 55 rokov).
- Aktuálna dôchodková hodnota (ADH) v roku 2011 je 9,5756 EUR.

Určenie sumy starobného dôchodku poistencovi, ktorý je poberateľom výsluhového dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov a článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128:

1. Určí sa suma starobného dôchodku za celú dobu poistenia podľa vzorca $POMB \times ODP \times ADH$

$$1,8728 \times 39,4414 \times 9,5756 \text{ EUR} = 707,40 \text{ EUR} (707,30987079)$$

2. Určí sa časť sumy starobného dôchodku zodpovedajúca 20 rokom doby služby, ktorá bola zhodnotená na určenie sumy výsluhového dôchodku, koeficientom $20 / 39,4414 = 0,50708139$ (koeficient) →

$$707,40 \text{ EUR} \times 0,50708139 = 358,70937528 \text{ EUR} \text{ (suma zodpovedajúca počtu 20 rokov doby služby, za ktorú bol priznaný výsluhový dôchodok)}$$

3. Určí sa suma starobného dôchodku znížením o sumu, ktorá zodpovedá ODP, ktorým je doba služby zhodnotená na určenie sumy výsluhového dôchodku za celé roky (za 20 rokov doby služby)

$$707,40 \text{ EUR} - 358,70937528 \text{ EUR} = 348,70 \text{ EUR} (348,69062472)$$

4. Následne k sume starobného dôchodku 348,70 EUR patrí zvýšenie za rok 2011 odo dňa priznania starobného dôchodku, od 15. mája 2011, o 1,8 % (o 6,30 EUR) zo sumy priznaného starobného dôchodku na sumu 355,00 EUR. Od 1. januára 2012 patrí k sume starobného dôchodku 355,00 EUR zvýšenie o 3,3 % (o 11,80 EUR) na sumu 366,80 EUR. Od 1. januára 2013 patrí k sume starobného dôchodku 366,80 EUR zvýšenie o 11,20 EUR na sumu 378,00 EUR.

Príklad 2:

- Poistenec sa narodil 15. mája 1955. Získal 28 rokov a 300 dní doby služby v I. kategórii funkcií.
- Poistencovi bol priznaný príspevok za 28 rokov doby služby, ktorý sa k 15. máju 2010 (ku dňu, od ktorého žiada priznať dôchodok) vypláca v sume 481,20 EUR.
- Úhrnom poistenec získal 39,4414 rokov ODP vrátane doby služby, POMB je 1,8728.
- Žiada priznať SD od vzniku nároku, t. j. vo veku 55 rokov - od 15. mája 2010.
- ADH v roku 2010 je 9,2246 EUR.

Určenie sumy starobného dôchodku poistencovi, ktorý je poberateľom príspevku, podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov a článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128:

1. Určí sa suma starobného dôchodku za celú dobu poistenia podľa vzorca ($POMB \times ODP \times ADH$) $1,8728 \times 39,4414 \times 9,2246 = 681,40 \text{ EUR}$ (681,38295607)
2. Určí sa suma starobného dôchodku zodpovedajúca 28 rokom doby služby, ktorá bola zhodnotená na určenie sumy príspevku, koeficientom $28 / 39,4414 = 0,70991394$ (koeficient) $\rightarrow 681,40 \text{ EUR} \times 0,70991394 = 483,73535871 \text{ EUR}$ (suma zodpovedajúca počtu celých rokov doby služby, za ktorú bol priznaný príspevok)
5
3. Určí sa starobného dôchodku znížením o sumu príspevku, pretože suma príspevku je nižšia ako suma zodpovedajúca počtu celých rokov doby služby, za ktorú bol priznaný príspevok:
 $681,40 \text{ EUR} - 481,25 \text{ EUR}$ (suma príspevku) $= 200,20 \text{ EUR}$ (200,15 EUR).
4. Následne k sume starobného dôchodku 200,20 EUR patrí zvýšenie za rok 2010 odo dňa priznania starobného dôchodku, od 15. mája 2010, 3,05 % (o 6,20 EUR) zo sumy priznaného starobného dôchodku na sumu 206,40 EUR. Od 1. januára 2011 patrí k sume starobného dôchodku 206,40 EUR zvýšenie o 1,8 % (o 3,80 EUR) na sumu 210,20 EUR. Od 1. januára 2012 patrí k sume starobného dôchodku 210,20 EUR zvýšenie o 3,3 % (o 7,00 EUR) na sumu 217,20 EUR. Od 1. januára 2013 patrí k sume starobného dôchodku 217,20 EUR zvýšenie o 11,20 EUR na sumu 228,40 EUR.